

new methods and methods of justifying management decisions, as well as the definition and use of new financial instruments for their implementation. At the same time, it is especially important to pay special attention to a comprehensive and reasoned analysis of the financial and economic state of the enterprise, to regularly conduct it in order to improve the existing mechanisms for managing its finances.

The necessity of ensuring the implementation and implementation of an integrated approach that provides for system-wide targeted management and balancing of the system at the macro- and micro-level is substantiated. One of the main aspects of the implementation of the above-mentioned problem at the microeconomic level is the provision of effective financial management of trading enterprises.

Achievement of financial equilibrium is a priority task of financial management, an adequate solution of which occurs by ensuring the effective functioning of a number of important management subsystems: financial results, solvency, business activity, financial stability and safety of an industrial enterprise, which contributes to its sustainable economic development.

Key words: finances of trade enterprises, management of financial activity, improvement of management of financial activity of trading enterprises, financial management.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2017 р.

УДК 336.14:352

Василь Проць – аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Особливості формування бюджетів об'єднаних територіальних громад на прикладі Волинської області

У статті проведено аналіз змін, які відбулися після впровадження бюджетної децентралізації в п'ятьох новоутворених об'єднаних територіальних громадах Волинської області після року (за 2016 р.) нових бюджетних відносин. Визначено зміни обсягу дохідної частини бюджетів об'єднаних територіальних громад унаслідок реформи, а також напрями та структуру здійснення витрат із бюджетів. Досліджено особливості й закономірності фінансових відносин органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації державних фінансів.

Визначено основні проблеми створених об'єднаних громад та порядок і способи їх розв'язання, а також джерела забезпечення фінансовим ресурсом кожного окремого проекту.

Аналіз змін забезпечення об'єднаних громад власним ресурсом свідчить про збільшення власних бюджетних надходжень у кілька разів, проте без держаної трансфертної підтримки, що перевищує 60 % загального планового фінансового ресурсу громади, реалізація реформи неможлива. Відтак фінансова самостійність об'єднаних територіальних громад виражається в зменшенні залежності від перерозподіляючого ресурсу з державного бюджету, частину якого віддали на місця. Але водночас великі площі території створених громад та занедбана інфраструктура потребують значних укладень і залучення коштів інвесторів під спеціальні проекти.

Ключові слова: бюджет об'єднаної територіальної громади, доходи бюджету, базова дотація, субвенція, бюджетна децентралізація.

Постановка наукової проблеми та її значення. Основою економічно розвинутої, демократичної держави є самодостатні фінансово незалежні територіальні громади. Саме вони здатні забезпечити належний рівень суспільних послуг місцевому населенню. Нині в Україні проходять значні демократичні перетворення, а також формування громадянського суспільства, вимогами якого держава не може нехтувати. Як наслідок, новий етап реформування місцевого самоврядування розпочався із внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів [1; 2]. У 2015 р. відбулися перші вибори до новостворених об'єднаних територіальних громад. Тому аналіз практичної сторони реалізації реформи децентралізації є особливо актуальним для розуміння реальних змін і фінансового стану місцевих громад.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Питання децентралізації державних фінансів досліджувалися в працях В. Дем'янишина, В. Зайчикової, О. Кириленко, В. Кравченка, М. Карліна, Т. Кізими, М. Крупки, В. Опаріна, І. Луніної, С. Юрія та ін.

Незважаючи на великий науковий доробок, проблематика фінансової забезпеченості органів місцевого самоврядування в умовах реформування бюджетного й адміністративно-територіального устроїв висвітлена недостатньо. Незначну увагу приділено також дослідженню чинників формування фінансово спроможної територіальної громади, не вироблено ефективного фінансового механізму фінансового забезпечення органів місцевих бюджетів.

Мета й завдання статті. Мета роботи – дослідження результатів реформи бюджетної децентралізації за перший (2016 р.) рік її впровадження у Волинській області (на прикладі новостворених об'єднаних територіальних громад: Велицької, Голобів, Зимного, Устилуга, Смогилово).

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Створення нового механізму формування спроможних територіальних громад за допомогою їхнього об'єднання регулюється Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», прийнятим у лютому 2015 р., що визначив принципи, основні умови, порядок, форми державної підтримки добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст [3].

Відповідно до рішень центральних виборчих комісій 25 жовтня 2015 р. у Волинській області відбулися перші вибори голів і депутатів п'яти ОТГ, які утворилися внаслідок об'єднання 22 місцевих рад (80 населених пунктів). Дані табл. 1 свідчать про відсутність чіткої закономірності до об'єднання територіальних громад. Новоутворені об'єднані територіальні громади (далі – ОТГ) із різною кількістю населених пунктів, населення та площею території мають кардинально різні обсяги бюджетних надходжень [9; 11].

Таблиця 1

Основні параметри ОТГ Волинської області у 2016 р.

Назва територіальної громади	Кількість населення	Площа території ОТГ, кв. км	Кількість населених пунктів у складі ОТГ	Кількість закладів на утриманні з бюджету ОТГ	Із них навчальних та освітніх закладів
Велицька	4015	212	12	33	9
Голоби	7679	224	19	49	14
Зимне	5460	175	17	40	11
Смогилів	1771	69,12	5	6	1
Устилуг	7778	401	26	61	18
середнє знач.	5340,6	112,544	15,8	37,8	10,6

Джерело: побудовано автором на основі даних Міністерства фінансів.

Простежено диспропорції у формуванні доходів бюджетів ОТГ. Так, на 2016 р. у доходах бюджету ОТГ Смогилово з населенням 1771 осіб передбачено 3291,0 тис грн надходжень від податку на доходи фізичних осіб, що лише на 173,8 тис грн менше від відповідного показника бюджету ОТГ Устилуга з населенням 7778 осіб. Аналогічна ситуація з площею й платою за землю в різних ОТГ. Наприклад, у 2016 р. Велицька ОТГ із площею 212 кв. км отримала 710,0 тис. грн, у той час як ОТГ Голобська із площею 224 кв. км – 2008,3 тис. грн, ОТГ Зимне – 175 кв. км – 1424,4 тис. грн. Ці дані засвідчують, що потрібно вдосконалювати механізм адміністрування податків для уникнення таких розривів, що провокують диспропорції розвитку територій.

Для порівняння та визначення результатів такого об'єднання нами визначено середній арифметичний показник виконання бюджетів органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) за власними доходами до їхнього об'єднання в ОТГ.

Велицька ОТГ об'єднує 12 населених пунктів, у яких мешкає 4015 жителів. За 2013–2015 рр. (до об'єднання) середній показник виконання місцевих бюджетів становив у с. Велицька – 164,996 тис. грн,

с. Мельниця – 256,838 тис. грн, с. Підріжжя – 141,135 тис. грн, с. Сільце – 146,974 тис. грн. У 2016 р. до бюджету Велицької ОТГ за рік надійшло 4496,1 тис. грн, із них базова дотація – 1711,4 тис. грн; власні надходження – 2403,4 тис. грн, що вдвічі перевищувало обсяг бюджетів територіальних громад до об'єднання. Отже, власні надходження бюджетів окремих територіальних громад сіл Велицька, Мельниця, Підріжжя, Сільця зросли більше ніж у три рази. Основними джерелами власних доходів Велицької ОТГ стали податок на доходи фізичних осіб, обсяг якого становив 1194,8 тис. грн, або четверту частину бюджету територіальної громади, та надходження від акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів – 52,3 тис. грн. Збільшення надходжень свідчить про ефективність реформування податкового та бюджетного законодавства, що також стимулює місцеве самоврядування до більшої зацікавленості в наповненні та виконанні бюджету й дає можливість здійснювати відповідне фінансове прогнозування та самостійно використовувати зібрані кошти. Варто зауважити, що у 2016 р. загальний обсяг бюджетних коштів Велицької ОТГ становив 16 778,6 тис. грн, із яких субвенція – 13095,2 тис. грн, базова дотація – 1711,4 тис. грн, обсяг спецфонду – 218,4 тис. грн. У розрахунку на одного жителя власні доходи бюджету Велицької ОТГ склали 598 грн, а доходи з урахуванням трансфертів – 3261 грн. Однак, якби об'єднання відбулося без надання додаткових власних джерел, то величина забезпечення власного забезпечення на одного жителя становила б 365 грн [4].

Із бюджету Велицької ОТГ фінансуються 33 заклади (12 закладів культури, 10 фельдшерських пунктів, дев'ять загальноосвітніх шкіл (далі – ЗОШ) різних ступенів та дві амбулаторії). Їх утримання забезпечується завдяки державній субвенції. Узагалі видатки ОТГ є досить споживацькими, що засвідчують показники виконання бюджету, де найбільша частка – це витрати на оплату праці, комунальних та енергоносіїв, соціальне забезпечення. Стимулом до об'єднання в ОТГ також стали інвестиції держави в децентралізаційну реформу в сумі 1 млрд грн, із яких на Велицьку ОТГ виділено 5 млн грн на модернізацію й покращення інфраструктури населених пунктів [5].

Голобська ОТГ об'єднує 19 адміністративно-територіальних одиниць із населенням 7669 жителів. За 2013–2015 рр. (до об'єднання) середній показник виконання сільських бюджетів за власними доходами становив у селищі Голоби 1073,0 тис. грн, с. Майдан – 63,2 тис. грн, с. Новий Мосир – 159,4 тис. грн, с. Поповичі – 316,8 тис. грн. За 2016 р. власні надходження до бюджету Голобської ОТГ склали 7951,2 тис. грн, що більше ніж у чотири рази перевищує їхні доходи до об'єднання. Основними бюджетоутворювальними податками стали податок на доходи фізичних осіб – 3858,8 тис. грн, плата за землю – 2008,3 тис. грн, акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів – 955,8 тис. грн, єдиний податок – 907,7 тис. грн, рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 150,8 тис. грн. Загалом обсяг бюджетних коштів Голобської ОТГ з урахуванням трансфертів становив 22881,0 тис. грн, рівень виконання – 108,5 %. Така сама ситуація з рівнем виконання загальної величини фактичних надходжень відносно плану й в інших ОТГ за 2016 р. Так, середнє значення перевиконання власних надходжень до загального фонду по всіх ОТГ становить 11,26 % [4].

За 2013–2015 рр. (до об'єднання) доходи власних бюджетних коштів на одну особу склали 210 грн, а після створення ОТГ – 1036 грн, що, безумовно, краще розкриває потенціал і можливості громади. Якщо враховувати дотації й субвенції, то забезпечення бюджетних витрат на одного жителя становило 2983 грн, попри більш дохідні джерела бюджету ОТГ Голоби, що має менше бюджетне забезпечення, порівняно з тією ж Велицькою ОТГ. Це пояснюється гарантованими державними послугами, які фінансуються з держбюджету.

Із бюджету ОТГ Голоби утримує 49 закладів та установ, серед яких – лікарня й станція швидкої медичної допомоги.

Зимненська ОТГ об'єднує 17 адміністративно-територіальних одиниць із населенням 5460 громадян. За період 2013–2015 рр. (до об'єднання) середній показник виконання бюджету за власними доходами становив у с. Зимне 299,1 тис. грн, с. Лютниче – 574,0 тис. грн, с. Бубнів – 301,0 тис. грн, с. Селець – 217,1 тис. грн. За 2016 р. бюджет Зимненської ОТГ за власними доходами склав: 5786,8 тис. грн. Бюджет ОТГ став більшим майже чотири рази після об'єднання. Основні власні джерела надходжень були такі: ПДФО – 2165,8 тис. грн, єдиний податок – 1546,8 тис. грн, плата за землю – 1424,4 тис. грн, акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів – 385,3 тис. грн, плата за надання адміністративних послуг – 188,2 тис. грн.

**Основні показники бюджетного забезпечення ОТГ
Волинської області у 2013–2016 рр.**

Назва територіальної громади	Середній обсяг власних доходів забезпечення на одного жителя до об'єднання (за 2013–2015 рр.), грн	Обсяг бюджетного забезпечення на одного жителя власних доходів у 2016 р., грн	Обсяг бюджетного забезпечення на одного жителя з урахуванням усіх трансфертів 2016 р., грн	Власні доходи загального фонду, фактично надійшло за 2016 р., грн	Обсяг податку на доходи фізичних осіб, грн	Частка податку на доходи фізичних осіб у структурі власних доходів, %
Велицька	365	598	3261	2403400	1194800	50
Голоби	210	1036	2983	7951200	3858800	49
Зимне	255	1059	3849	5786800	2165700	37
Смогилів	487	3001	5089	5314300	3777300	71
Устилуг	617	2096	4286	16304700	4244100	26
Середнє знач.	386,8	1558	3893,6	7 552 080	3048140	47

*Складено автором [4].

Як свідчать дані табл. 2, до утворення ОТГ Зимне забезпечення бюджетними коштами на одну особу складало 255 грн, після об'єднання – 1059 грн, а з урахуванням трансфертів із державного бюджету забезпечення на одного жителя становить понад 3800 грн. Причому величина субвенції у 2016 р. становила 14047,8 тис. грн, а базова дотація 2273,5 тис. грн [4].

Особливістю бюджету ОТГ Зимне є наявність бюджету розвитку – 78,5 тис. грн, а в спецфонд за 2016 р. надійшло 242,5 тис. грн. Аналізуючи видатки бюджету, а також величину спецфонду, відразу розуміємо, що кардинальних капітальних укладень по суті не проводиться. Основні напрями використання коштів – це освіта (9004,7 тис. грн, рівень виконання 99,2 %), державне управління (2214,5 тис. грн рівень виконання 99,3 %); культура й мистецтво (358,0 грн рівень виконання – 96,7 %); житлово-комунальне господарство (164,8 тис. грн, рівень виконання – 93,7 %); транспорт (120,0 тис. грн, рівень виконання – 83,8 %); соціальний захист (89,1 тис. грн, рівень виконання 98,6 %).

Аналіз виконання бюджету ОТГ Зимне за економічною класифікацією свідчить про тенденцію до зростання видатків на споживання. Так основні статті витрат – це заробітна плата з нарахуванням (за кодом КЕКВ 2100) – 9059,5 тис. грн, оплата комунальних послуг (за кодом КЕКВ 2270) – 1028,6 тис. грн; соціальний захист (за кодом КЕКВ 2700) – 52,7 тис. грн; дослідження й розробки, державні та регіональні програми (за кодом КЕКВ 2282) – 170,9 тис. грн. Отже, бюджет ОТГ Зимне забезпечує фінансування лише конституційних гарантій держави, а саме надання освіти та забезпечення соціального захисту населення.

Причому таку ситуацію простежено абсолютно у всіх новостворених ОТГ і ця величина витрат приблизно пропорційно однакова, відрізняються в них лише величини власних надходжень і трансфертів, залежно від величини населення та діючих установ. Видатки на розвиток ОТГ здійснюються за рахунок трансфертів із державного бюджету задля розвитку благоустрою новостворених територіальних громад.

У 2016 р. з Державного бюджету виділено 12 млн грн для соціально-економічного розвитку Любомльського, Іваничівського й Володимир-Волинського районів Волині, а також м. Нововолинська та Володимира-Волинського [12]. Причому з цих коштів реконструювали мережі вуличного освітлення в селі Льотниче Зимненської ОТГ (витрачено 149,6 тис. грн). Також відбулося створення ЦНАПу, адміністратори якого в селах забезпечать якісні послуги. На етапі об'єднання громада розробила План розвитку своєї території (передбачено ремонт доріг, будівель шкіл, дитячих садків і можливості створення нових робочих місць). Після об'єднання громад послуг на селі стало більше, оскільки запрацювали відділення ЦНАПу [6].

Найменшою об'єднаною територіальною громадою у Волинській області є Смогилівська ОТГ, населення якої – 1771 осіб, котрі проживають у п'яти адміністративно-територіальних одиницях. Бюджет ОТГ за власними доходами виконано на 1 січня 2017 р. на суму 5314,3 тис. грн.

До об'єднання середній показник виконання бюджету за власними доходами за 2013–2015 рр. у с. Смогилів – 535,3 тис. грн, с. Хорохорин – 328,7 тис. грн. Забезпечення бюджетними коштами на одного жителя до створення ОТГ складало 487 грн, після об'єднання – 3001 грн, а з урахуванням усіх трансфертів – 5089 грн. Основними джерелами власних надходжень новоствореної ОТГ є ПДФО – 3777,3 тис. грн, плата за землю – 858,8 тис. грн, єдиний податок – 400,7 тис. грн, плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів – 195,1 тис. грн.

Попри велике бюджетне забезпечення, ця ОТГ має низку проблем, пов'язаних із наданням послуг, інфраструктурою та логістикою. Так, на п'ять адміністративних одиниць функціонують лише один фельдшерсько-акушерський пункт та одна загальноосвітня школа, немає органу протипожежної безпеки. Проте за півріччя існування ОТГ зуміли перевиконати бюджет. Перевищення сягнуло 1,2 млн грн. Кошти від перевиконання витратили на вирішення соціально-економічних питань об'єднаної територіальної громади. Але, цікавою є ситуація з акумулюванням 195,1 тис. грн на депозитному рахунку за рахунок вільних коштів, в ОТГ – із незадовільною інфраструктурою, коли потрібно відразу освоювати кошти та модернізувати наявні.

Величина спецфонду ОТГ складала лише 76,56 тис. грн. Водночас ця громада отримала найменшу з усіх п'яти громад трансфертну підтримку (субвенції закладено на 2016 р. у сумі 4789,1 тис. грн, базова дотація – 85,2 тис. грн), що пояснюється, передусім, невеликою кількістю населення. Структура видатків цієї ОТГ варіює, порівняно з кожною із п'яти інших. Особливістю є лише відносно велика частка витрат на освіту (понад 86 % від загальних витрат бюджету) [4].

Устилузька ОТГ виникла в межах колишнього Устилузького району, який існував до 1959 р. Вона включає 26 територіальних одиниць і є найбільшою у Волинській області, населення – 7778 осіб. Також це єдина громада, де на досить великій відстані від центру розміщені територіальні одиниці (найбільша відстань від центру до села Кладів – 33 км). П'ятнадцять сіл – на відстані 15 км і більше. За 2016 р. бюджет Устилузької ОТГ за власними доходами виконано на 16304,7 тис. грн, (рівень виконання – 120,7%). Основними джерелами власних доходів є акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів – 4859,4 тис. грн, плата за землю – 4364,5 тис. грн, ПДФО – 4244,1 тис. грн, єдиний податок – 2127,2 тис. грн, рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 464,3 тис. грн. Бюджетне забезпечення власними доходами до об'єднання складало на одну особу 617 грн, після об'єднання – 2096 грн, а з урахуванням всіх трансфертів із державного бюджету забезпечення бюджетними коштами на одного жителя громади складе понад 4200 грн. Безперечно, такі цифри свідчать про фінансову доцільність об'єднання в ОТГ попри складне логістичне розміщення членів Устилузької громади [4].

Понад третина всіх надходжень в ОТГ – це власні надходження, що ще раз підкреслює фінансову спроможність до збільшення дохідної бази місцевого бюджету, а водночас – фінансову самостійність та автономність використання коштів. В Устилузькій ОТГ ПДФО не був найбільшим бюджетоутворювальним податком, незважаючи на те, що його частка, порівняно з іншими власними доходами, складає 26 %, тобто менше ніж частка плати за землю й акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів.

Щодо трансфертних надходжень, то Устилузька ОТГ є лідером: базова дотація становила 1840,9 тис. грн; субвенції – 17986,4 тис. грн. Особливістю витрат бюджетних коштів є те, що 79 % усіх видатків здійснюється на оплату праці з нарахуваннями та оплату комунальних послуг й енергоносіїв.

При утворенні Устилузька ОТГ отримала кошти державної субвенції й використала їх на ремонтування шкіл і дитсадків (70 % з 8,8 млн грн). Решту коштів витрачено на водопостачання. Також залучено грантові кошти уряду Німеччини на ремонт будівлі міськради.

Водночас виділено півмільйона гривень коштів ЄС на капремонт і створення семи робочих місць вартістю в 700 євро кожне. Програму розвитку розроблено польськими експертами завдяки гранту, який отримав Волинський офіс реформ [6].

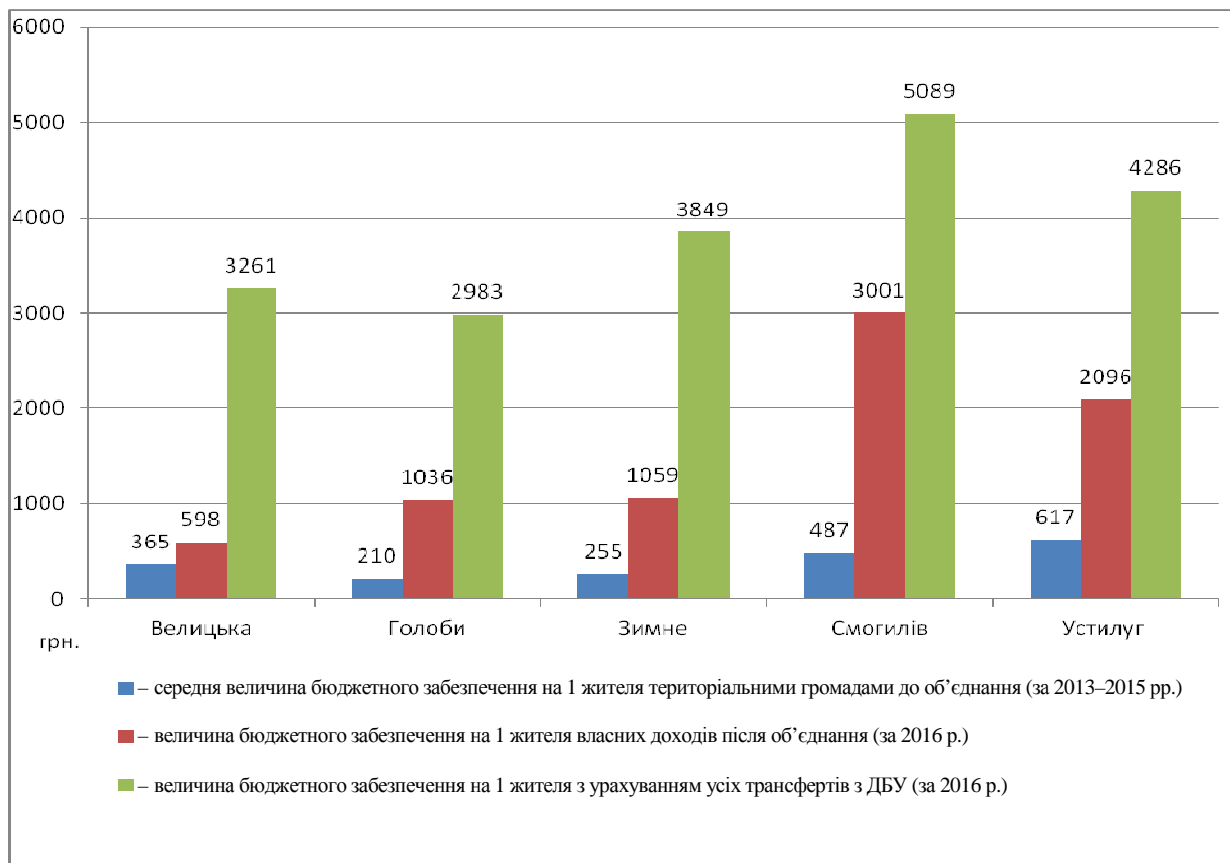


Рис. 1. Рівень бюджетного забезпечення ОТГ у Волинській області

Отже, як бачимо з рис. 1, фіскальна децентралізація позитивно вплинула на обсяг власних надходжень та збільшення в кілька разів бюджетів ОТГ при об'єднанні, порівняно із загальною величиною бюджетів до об'єднання. Об'єднання громад у разі збільшило бюджетне забезпечення жителів, особливо в Смогилівській та Устилузькій ОТГ.

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Отже, серед головних питань, які потребують законодавчого врегулювання для стимулювання подальшого формування ОТГ, можна виокремити: 1) урегулювання питання зміни меж районів у разі об'єднання територіальних громад сусідніх рад, межі юрисдикції яких розміщені в сусідніх районах; 2) визначення прийнятної процедури приєднання територіальних громад до вже утворених спроможних ОТГ; 3) передачу земель державної власності за межами населених пунктів у власність ОТГ і визначення порядку такої передачі; 4) наділення органів місцевого самоврядування ОТГ повноваженнями щодо розпорядження землями державної власності за межами населених пунктів; 5) визначення механізмів здійснення державного контролю за відповідністю рішень органів місцевого самоврядування Конституції та законам України.

Загалом, фінансова самостійність ОМС є підґрунтям для розбудови транспортної, енергетичної, а також соціальної інфраструктур, що уможлиблює легкий доступ до отримання якісних послуг безпосередньо в територіальній громаді, чого заслуговує кожен громадянин, сплачуючи податкові платежі.

Джерела та література

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. № 13–14; 15–16; 17. – Ст. 112.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. № 50–51. – Ст. 572.
3. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лют. 2015 р. № 157-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 13. – Ст. 91.
4. Виконання місцевих бюджетів. URL: <http://www.finance.voladm.gov.ua>.

5. Децентралізація в Україні. URL: <http://decentralization.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>.
7. Луніна І. О. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів / І. О. Луніна, О. П. Кириленко, А. В. Лучка ; ред. І. О. Луніної. Київ : НАН України, Ін-т екон. та прогнозув, 2010. – 320 с.
8. Кириленко О. П. Місцеві фінанси: підручник / за ред. О. П. Кириленко. – Київ : Знання, 2006. – 677 с.
9. Місцеве самоврядування в Україні 2016 рік. (Асоціація міст України). URL: <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/stan2016web.pdf>
10. Принцип субсидіарності ЄС та межі його застосування в Україні. URL: <http://www.db.niss.gov.ua/docs/polmil/185.htm>
11. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 2017 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
12. Про Державний бюджет України на 2016 рік : Закон України від 28.12.2016 р. // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 5. – Ст. 54.

Reference

1. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine from 12.02.2010]. (2011). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy - Information from the Verkhovna Rada of Ukraine, 13–14, 15–16, 17 [in Ukrainian].
2. Biudzhetni kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 r. [Budget Code of Ukraine: Law of Ukraine from 07.08.2010]. (2010). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information from the Verkhovna Rada of Ukraine, 50–51 [in Ukrainian].
3. Pro dobrovillne obiednannia terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 5 liutoho 2015 r. [On voluntary association of territorial communities: Law of Ukraine from February 5, 2015]. (2015). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information from the Verkhovna Rada of Ukraine, 13 [in Ukrainian].
4. Vykonannia mistsevykh biudzhetyv [Implementation of local budgets]. Retrieved from: <http://www.finance.voladm.gov.ua> [in Ukrainian].
5. Detsentralizatsiia v Ukraini [Decentralization in Ukraine]. Retrieved from: <http://decentralization.gov.ua> [in Ukrainian].
6. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.minfin.gov.ua>. [in Ukrainian].
7. Lunina I. O., Kyrylenko O. P., & Luchka A. V. (2010). Dyversyfikatsiia dokhodiv mistsevykh biudzhetyv [Diversification of local budget revenues]. Kyiv: NAN Ukrainy In-t ekon. ta prohnozuv [in Ukrainian].
8. Kyrylenko O. P. (2006). Mistsevi finansy [Local finance]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
9. Mistseve samovriaduvannia v Ukraini 2016 rik. (Asotsiatsiia mist Ukrainy) [Local Self-Government in Ukraine 2016. (Association of Ukrainian Cities)]. Retrieved from: <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/stan2016web.pdf>. [in Ukrainian].
10. Pryntsyp subsydiarnosti YeS ta mezhi yoho zastosuvannia v Ukraini [The principle of subsidiarity of the EU and the limits of its application in Ukraine]. Retrieved from: <http://www.db.niss.gov.ua/docs/polmil/185.htm>. [in Ukrainian].
11. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 02.08.2017r. [On Local Self-Government in Ukraine: Law of Ukraine from 2017]. (2017). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information from the Verkhovna Rada of Ukraine, 24 [in Ukrainian].
12. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2016 rik: Zakon Ukrainy vid 28.12.2016r. [About the State Budget of Ukraine for 2016: Law of Ukraine dated 12/28/2016]. (2015). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy - Information from the Verkhovna Rada of Ukraine, 5 [in Ukrainian].

Василий Проц. Особенности формирования бюджетов объединенных территориальных общин на примере Волынской области. В статье анализируются изменения, произошедшие после внедрения бюджетной децентрализации в пяти объединенных территориальных общинах Волынской области после года (за 2016 г.) реформирования системы местных бюджетов. Определяются изменения объема доходной части бюджетов объединенных территориальных общин в результате реформы, а также направления и структура осуществления расходов из бюджетов. Исследуются особенности и закономерности финансовых отношений органов местного самоуправления в условиях децентрализации государственных финансов.

Определяются основные проблемы созданных объединенных общин, порядок и пути их решения, а также источники обеспечения финансовым ресурсом каждого отдельного проекта.

Анализ изменений обеспечения объединенных общин собственным ресурсом свидетельствует об увеличении собственных бюджетных поступлений в несколько раз, но без государственной трансфертной поддержки, которая превышает 60 % общего планового финансового ресурса общества, реализация реформы невозможна. Поэтому финансовая самостоятельность объединенных территориальных общин выражается в уменьшении

зависимости от перераспределения ресурса из государственного бюджета, часть которого отдали на места. Но вместе с этим большие площади территории созданных общин и запущена инфраструктура требуют значительных вложений и привлечения средств инвесторов под специальные проекты.

Ключевые слова: бюджет объединенной территориальной общины, доходы бюджета, базовая дотация, субвенция, бюджетная децентрализация.

Vasyl Prots. Features of Forming Budgets of United Territorial Communities on the Example of the Volyn Region. The article analyzes changes that occurred after the introduction of fiscal decentralization in five newly incorporated municipalities in Volyn region in terms of reforming the system of local budgets after year 2016. The changes in the volume of revenue of the budgets joint territorial communities as a result of the reform, and also directions and structure of the implementation of expenditures from budgets are determined. The features and regularities of financial relations of local self-government bodies in the conditions of decentralization the public finances are investigated.

The main problems of the created united communities and the procedure and ways of their solution, and also the source of financial resources of each individual project are determined.

An analysis of the changes in the provision of united communities by its own resources suggests an increase in its own budget revenues several times, but without state transfer support that exceeds 60 % of the total planned financial resource of the community, implementation of the reform is impossible. Therefore, the financial autonomy of the combined territorial communities is expressed in the reduction of dependence on the redistributive resource from the state budget, part of which is given to the local authorities. But along with this, large areas of established communities and abandoned infrastructure require large investments and attracting investors for special projects.

Key words: budget of the united territorial community, budget revenues, basic grant, subvention, budget decentralization.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2017 р.